

Filmfabriek vindt weg in mist

Theater/Installatie. In „White out” zitten de acteurs in smalle hokjes waar het publiek rondloopt, terwijl het als een voyeur kan naar binnen kijken.

Van onze redacteur Geert Sels

BIERBEEK.

Udenkt dat u de Filmfabriek niet kent, maar dat klopt niet. De fabriek levert al jaren de decors voor producties van Guy Cassiers, zoals *Wespenfabriek*, laatst op het Theaterfestival nog *Bezonen rood* en binnenkort in de Muntscouwburg de opera *De vliegende Hollander*. Ze maakt ook eigen creaties, op de grens tussen theater en audiovisuele media. Voor zijn eerste projectsubsidie koos het *White out* van Paul Pourveur.

Pourveur is de meest buitenlandse schrijver van Brussel. In Nederland lopen straks drie stukken van hem: Keesen & Co reist met *Bagdad blues*, Zuidelijk Toneel gaat in première met *Tirannie van de tijd* (een samenwerking met Stefan Hertmans en Claire Swyzen) en in Amsterdam regisseert Gisselle Vegter zijn *XY/YZ*. Dat laatste is een voorstudie voor een groot project in drie delen, in Wallonië. Voor *L'abédédaire du temps moderne* werkt hij vanaf maart 2006 om de twee jaar een etappe af.

White out dateert van begin jaren negentig. Het land likte zijn wonden na de eerste zwarte zondag. De verdwazing is in de tekst vormgegeven door één grote mistvlaag, die elke klare kijk onmogelijk maakt. Expliciet politiek is het stuk niet. Hier en daar is te horen dat de personages voor tv zitten: ze geloven amper hun ogen, de emoties lopen op.

De mistbank grijpt om zich heen in het stuk. De verhaallijnen zitten als een stel Russische baboesjka's in elkaar. Soms herten de personages Chloé en Axel, soms Scarlet en Red, dan weer Mado en Klaus. Ze blijken elk voor een bepaald soort

denken te staan. Dat beeld wordt steeds beter ingevuld, tot de suggestie zich opdringt dat dit telkens dezelfde personages zijn. Chloé en Axel gaan een rollenspel aan, om via hun alter ego's meer aan elkaar te kunnen zeggen.

De Filmfabriek brengt dit stuk als een theatrale installa-

SMEYERS VEROORDEELT ZIJN ACTEURS TOT EEN KLEINE CEL

tie. Centraal in de ruimte staat een box, die bestaat uit vier smalle hokjes rond een open kern. De wanden zijn vaag. Je ontwaart schimmen van een man en een vrouw. Het is een museale opstelling, waarrond het publiek sluipt als rond een vitrinekast. Hilde Wils zegt haar tekst bedachtzaam en dromerig; er zit veel denken in haar formulering. De man klinkt potiger. Dirk Tuypens spreekt met kracht en gaat sneller op zijn doel af.

Bram Smeyers veroordeelt zijn acteurs tot een kleine cel.

Ze moeten alle nuances in hun spel opzoeken om in deze beperking overeind te blijven. Zelf brengt hij helderheid aan in de gelaagde tekstopbouw. Schakelen de acteurs over op een nieuwe verhaallijn, dan stappen ze in een andere cel. Thema's zijn verbonden aan filmprojecties op de wand, van *Gone with the wind* en *Light in August*. Met die laatste referentie, naar Faulkners boek over rassenstrijd, blijft de politieke insteek aanwezig.

Ondanks de gefixeerde opstelling, ontstaat een prikkel-

lend spel waarbij de personages hun verhalen de kant op sturen die hen welgevallig is. De vrouw kiest voor de passie, hem laat het blauwblauw. *White out* is een interessant experiment, doordacht uitgewerkt, dat gaandeweg zijn inhoud prijsgeeft.

► De Filmfabriek speelt „White out”. Gezien op 12/11 in Bierbeek. Nog van 24 tot 26/11 in de Filmfabriek, Hoogstraat 33, Bierbeek. 016-46.01.00. ► www.filmfabriek.com.

Hilde Wils en Dirk Tuypens in de theaterinstallatie „White out”. © Filmfabriek

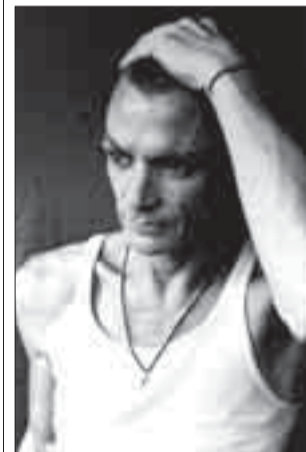
Rockartiest Chris Whitley overleden

De singer-songwriter Chris Whitley maakte integere rockmuziek voor een schare vaste aanhangers.

LOS ANGELES. De Amerikaanse zanger en gitarist is zondag op 45-jarige leeftijd overleden aan longkanker. Dat heeft zijn familie bekendgemaakt op de website van de artiest.

De in Texas geboren Chris Whitley stond muzikaal onder invloed van het minimalisme van Robert Johnson. Hij werd ook beïnvloed door de jazz.

In 1991 bracht hij zijn eerste album uit, *Living with the law*, geproduceerd door Daniel Lanois. Een van de songs op de plaat, „Kick the stones”, werd een cultsucces toen ze opdook in de film *Thelma and Louise*. Ook „Big sky country” werd begin de jaren negentig een bescheiden hit.

Chris Whitley. © reuters

Whitley was een zwerver, die zelfs een tijdje in Gent doorbracht, en speelde bij onder meer 2 Belgen en Nacht und Nebel. Hij vocht tegen een drugsverslaving en leefde de laatste jaren afwisselend in Dresden en New York. Omdat zijn sterke livereputatie hem voorafging, toerde hij veelvuldig over de hele wereld, onder meer samen met U2.

Zijn muziek zou je als visionaire rootsmuziek kunnen omschrijven. Andere rockartiesten, onder wie Bruce Springsteen, schreven hem hoog aan, maar toch slaagde Whitley er niet in door te breken bij het grote publiek.

Misschien was de rusteloze Texaan iets te vaak onvoorspelbaar. Soms klonk zijn muziek gemeen en agressief. Dan weer ontvouwde hij een voorkeur voor spirituele muziek met zoemende gitaren, of bleef hij zijn vroege bluesinvloeden trouw.

Zijn twaalfde album zal in december verschijnen. Door gezondheidsproblemen moest hij een herfsttournee afzeggen, die hem onder meer naar het festival Leffingeleuren zou hebben gebracht.

Begin deze maand maakte zijn familie bekend dat hij terminaal ziek was. (afp, red)

► www.chriswhitley.com

Oedipus als omhooggevalen snackbareigenaar

Theater. Bij 't Arsenaal wisselt het Oedipusverhaal tussen een poëtische scheldtirade en een soap.

Van onze medewerker Mark Cloostermans

TONGEREN. Het verhaal van koning Oedipus, die zijn vader vermoordt en met zijn moeder slaapt, wordt al gespeeld sinds circa 430 voor Christus. Je zou een theaterfestival van alle bewerkingen kunnen samenstellen, en *Grieks* van Steven Berkoff zou daar met kop en schouders bovenuit steken. Zeker in de sublieme vertaling/bewerking die Benno Barnard maakte voor het Mechelse theater 't Arsenaal.

Voor mensen die liever niet te veel highbrow door hun cul-

tuurdiët roeren: ja, Steven Berkoff is een gevierd toneelschrijver, maar hij is net zo goed de acteur die in *Rambo II* Sylvester Stallone „martelde” en een sergeant van het Vreemdelingenlegioen speelde in het Jean-Claude Van Damme-vehikel *Legionnaire*.

Het geweld in *Grieks* zit niet in de vuisten, maar in de taal. Eddy (Oedipus, dus) is een gedreven, heldhaftig mens, maar hij is net zo goed een nouveau riche, van snackbareigenaar opgeklimmen tot voedselgigant, die afgeeft op zijn ouders en hun milieu: „aambeienkopen in een bijstandsgevangenis”. Hij doet dat met verve. Berkoff mixt in de Engelse versie een werkelijk hallucinant brouwsel van platvloersheden en spitse woordspelingen, dat je even vaak aan het lachen brengt als dat het je de wenk-

brauwen doet fronsen. Barnard heeft dat nog eens flink aangedikt.

Oorspronkelijk was *Grieks* een peiling van het maatschappelijk moreel onder Margaret Thatcher. 't Arsenaal heeft de handeling overgeheveld naar dat deel van Vlaanderen dat Barnard regelmatig op de korrel neemt. Hij portretteert het met charge: het Vlaanderen waar de spoelbak in de keuken „de meest intieme opening” van moeder de vrouw is en waar diezelfde huisvrouw wekelijks de leeuwenvlag van haar echtgenoot strijkt.

Het beeld dat Eddy van het door pest geplaagde koninkrijk schildert, is zowel apocalyptisch als herkenbaar. Eddy is trouwens minder tragisch dan menselijk. Hij is minstens even latent racistisch als zijn ouders. En als die eindelijk eens op be-

zoek komen in zijn villa, (hoogpolig tapijt op de vloer, light jazz als geluidstapijt) zakt zijn bravoure in als een soufflé en vraagt hij hen zelfs om bij hem in te trekken.

HET GEWELD IN „GRIEKS” ZIT NIET IN DE VUISTEN, MAAR IN DE TAAL

De tekst is het ene ogenblik een poëtische scheldtirade, het volgende ogenblik zeemzoet, dan weer krijg je het gevoel naar een soap te zitten kijken. De regisseur Guido Wevers speelt op die grillige stijlwissels in, door voor elke scène een andere theatertruc boven te halen. Een huppelende Marilou Mermans als Eddy's moeder doorbreekt de dufheid van een

huiskamerscène. De sfinx die Eddy verslaat, is tegelijk een schmierende travestiet en een dreigende filmprojectie. Twin-Peaksachtige jazz hangt als een donderwolk boven een liefdescène tussen Eddy en zijn vrouw.

De last van het verhaal drukt op de schouders van de acteur Ben Segers (Olympique Dramatique), en hij brengt het er best goed vanaf. Net zoals de rest van de ploeg, die nog maar eens bewijst dat 't Arsenaal op zijn best is als het onderhoudende maatschappelijke satires ten tonele voert.

► 't Arsenaal speelt „Grieks”. Gezien in juli, in Tongeren. Van 24/11 tot 24/12 (20.15 uur) in 't Arsenaal, Mechelen. (015-42.25.44) ► www.tarsenaal.be